

Őszel esik az eső

2x45 perces készségfejlesztő feladatok
(magyar, ének-zene, tánc és dráma,
természetismeret, vizuális kultúra)

Miről szól ez
a tanegység?

Az időjárás elemei jó lehetőséget nyújtanak a különböző hang- és ritmusgyakorlatokra, valamint a finommotorika fejlesztésére. Két 45 perces órát írtunk le, de a feladatok külön-külön is alkalmazhatóak, bármelyik tanegységhez kapcsolva.

Áttekintő vázlat

1.1 Soha sincs jó idő	45 perc
1.1a Télen nagyon hideg van	15 perc
1.1b Táncoljunk!	15 perc
1.1c Időjárás elemek	15 perc
1.2 Zivatarozás	45 perc
1.2a Zivatarjáték	10 perc
1.2b Nagyokos	10 perc
1.2c Esőlánc	25 perc
Összesen:	2x45 perc

Előkészületek

A tánclépéseket válasszuk ki, és ha nincs benne gyakorlatunk, tanuljuk meg előre! Néhány lépéssel kis koreográfiát is összeállíthatunk. A vonalelemek gyakorlásához szintén válasszunk mintalapokat, és nyomtassuk ki előre! Ha erre nincs lehetőségünk, a mintalapok mintát adhatnak a szabadkézi rajzoláshoz is. Az esőlánc fűzése is leginkább azon múlik, milyen gemkapcsot tudunk beszerezni. Az esőkép csoportmunkában is elkészíthető, de elég, ha az osztály egyetlen képet készít.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Télen nagyon hideg van
– magyar népi mondóka,
Éradony (Bihar)
Birtalan Ferenc:
Nagyokos

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

Írólap, nyomtatott
mintalapok, ceruza
Szöveggyűjtemény
Kék/ezüst vagy több-
színű gemkapocs
Kék karton
Vatta, zsinég
Olló, ragasztó

ÉVFOLYAM

1. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Soha sincs jó idő

1.1a Télen nagyon hideg van

Hogyan jutunk el télből a nyárig, majd nyárból a télig?

Játsszuk el, hogy tél van, nagyon hideg, sőt, egyre hidegebb! Először csak reszketünk, azután már remegünk, végül a fogunk is vacog a hidegtől. Aztán elkezdsz melegedni az idő, már csak reszketünk, remegünk a hidegtől. Még egy kicsit

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ritmusérzék, finommotorika fejlesztése, mozgások és finommozgások összehangolása.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mimes, mozgásos játék
Ritmusjáték
Zenehallgatás
Tánc
Vonalelemek gyakorlása

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Írólap, nyomtatott
míntalpok, ceruza

meg-megborzongunk. Egyre melegebb lesz, kigomboljuk az ing nyakát, levesszük a pulcsit (csak pantomimmozgással), legyezzük magunkat, pihegünk a melegtől, törölgetjük a homlokunkat.

A mozgássort játszuk el visszafelé is! Akár többször is el lehet játszani oda és vissza.

Ezután olvassuk fel a *Télen nagyon hideg van...* kezdetű magyar népi mondókát (Éradony, Bihar), és kísérik ezt is mozgással: vacogjunk a hidegben, legyezzük magunkat a melegben, kezünkkel, fejünkkel intsünk nemet a harmadik sornál, a negyediknél pedig bújjunk egy védett helyre (pl. pad alá) az eső elől!

A mondóka ritmusát tapsolják utánunk a gyerekek:

Télen nagyon hideg van,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
nyáron nagyon meleg van,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Ősszel esik az eső,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
soha sincsen jó idő.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

1.1b Táncoljunk!

Hallgassuk meg a teljes népdalt Szvorák Katalin előadásában, majd táncoljunk rá egyszerű tánclépésekkel! (A dalfelvétel elérhető a refntantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

kb.
15 perc

Az első versszak az alábbi szöveg- és ritmusváltozattal szerepel:

Télen nagyon hideg van,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
nyáron nagyon meleg van,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
soha sincs jó idő,	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
mindig esik az eső.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

Megjegyzés:

Rajna Beatrix: *Módszertani segédanyag a zenés-táncos mozgásformák oktatásához* című oktatófilmjén megfigyelhetjük a legegyszerűbb alaptánclépéseket, amelyeket már az elsősök is képesek megtanulni. (Elérhető a refntantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)

A bemutató éppen a *Télen nagyon hideg van* dallamára történik, így könnyebb ráhangolódni a mozgásformákra.

1.1c Időjárás elemek

Az időjárás elemekhez kiválóan kapcsolható a betűelemek gyakoroltatása (pl. szél, falevél, esőcsepp útja, napsugár, felhőfodor stb.). Néhány letölthető példát találunk a refntantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.

kb.
15 perc

JEGYZETEIM

1.2 Zivatarozás

1.2a Zivatarjáték

Kérdezzük meg a gyerekeket, tudják-e, mi a különbség az eső és a zivatar között! (A zivatar hirtelen érkező, nagy erővel lezúduló csapadékforma.)

Játsszuk most el a zivatart hangokkal:

Tenyerünket összedörzsöljük – gyülekeznek a felhők, fúj a szél

Két ujjunkkal verjük a tenyerünket – csöpög az eső

Tapsolunk – esik az eső

Tenyerünkkel a térdünket verjük – zuhog az eső

Dobolunk a lábunkkal, öklünkkel a mellkasunkat döngetjük – mennydörög

A hangadás erősségével, gyorsaságával is tudjuk az eső, a zivatar erősségét „szabályozni”.

Vedd figyelembe!

A *Nyárbúcsúztató* téma 2. tanegységében hasonló módon játszottunk (lásd Eső-csinálás: 01-1/2.1a).

1.2b Nagyokos

Olvassuk el *Birtalan Ferenc Nagyokos* című versét, majd beszéljük meg a gyerekekkel a következőket:

- Mit jelent, hogy az ég rámordul a földre? Mutassuk be újra a mennydörgés hangját az esőcsináló játékunkból!
- Mennyi a tízszer száz? Meg tudjuk-e számolni? Mit jelent itt a tízszer száz? (nagyon sok)

Mondjuk a verset ritmizálva, a gyerekek ujjukkal kopogják a ritmust, mintha esne az eső! Először kétsoronként ismételjék a ritmuskopogást, majd megpróbálhatjuk a verssel együtt kopogni mindannyian!

Vedd figyelembe!

A vers első hallásra is dallamosabbnak tűnik, mint az ütemhangsúlyos mondókák. Az ütemhangsúlyos dalformákat feszesebb táncritmus jellemzi. A *Nagyokos* című versben viszont az időmértékes verselés érvényesül, ami a szótagok hosszúságát méri. A rövid szótagot ti-ritmusértékkel, a hosszú szótagot tá-ritmusértékkel üthetjük. Ennek megfelelően a vers ritmusképlete így néz ki:

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ritmuszérzék és finom-motorika fejlesztése, eső- és versritmus kapcsolatának felismerése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zivatarjáték hangadással
Versolvasás, vers értelmezése, ritmizálása
Kép készítése gemkapcsokkal

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Kék/ezüst vagy többszínű gemkapocs
Kék karton
Vatta, zsineg
Olló, ragasztó

Földre az ég, ha rámordul, nyílnak a felhők, zápor hull.	- U U - U - - - - U U - - - - -	tá-ti-ti tá-tá tá-tá-tá tá-ti-ti tá-tá tá-tá-tá
Kopp-kopogósan csepp meg csepp, <u>na</u> , te nagyokos, számold meg.	- U U - - - - - U U U U - - - -	tá-ti-ti tá-tá tá-tá-tá tá-ti ti-ti-tá tá-tá-tá
Mondjuk, lehet úgy tízszer száz. Éppen elég, hogy bőrig ázz!	- - U U - - - - - U U - - - U -	tá-tá ti-ti-tá tá-tá-tá tá-ti-ti tá-tá tá-ti-tá

A vers első három sorpárja szabályos tá-ti-ti|tá-tá|tá-tá-tá ritmusú, amit könnyen megtanulhatnak a gyerekek.

A második három sorpárban már ritmusvariációkkal találkozunk, ami jól bemutatott tanítói mintával szintén követhető. A „na, te nagyokos” sort erős hangsúlylyal, ütemnyomatékkal kezdve tá-ti|ti-ti-tá ritmussal üthetjük. A „na” szót erősen megnyomva, kis szünetet tartva „hozhatjuk be” a rövid szótag keltette hiányt.

1.2c Esőlánc

25
perc

A gyerekek fűzzenek gemkapocsból különböző hosszúságú láncot! Kék színű gemkapocs a legjobb, de az egyszerű ezüstszínű is megfelel (a réz ide nem igazán jó). Az elkészült láncokat fűzzük egy vezetékfonalra, és ragasszuk fel egy kék kartonra. A vezetékfonalra ragaszthatnak a gyerekek vattapamacsokat, azok lesznek az esőfelhők, a gemkapocsláncok pedig az esőt jelképezik, ahogy lehull a földre. A vattapamacsokat helyezzük el úgy, hogy tartsák a láncok közötti távolságot, így nem csúsznak össze a láncok.

Vagy készíthetnek a gyerekek egyszerű szívárványláncot is színes gemkapocsokból.

(A mintadarabok elérhetőek a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)